

Εφημερίδα «Κόκκινος Καπνός»

Η εφημερίδα «Κόκκινος Καπνός», δηλαδή Κόκκινος Καπνεργάτης, πρωτοεμφανίστηκε στην πόλη Σουχούμ της Αμπχαζίας με την επωνυμία «Κομμουνιστής» τη 17η Ιουνίου του 1932. Από το έκτο φύλλο της άλλαξε την ονομασία σε «Κόκκινος Καπνός».

Αρχικά ήταν εβδομαδιαία εφημερίδα και αργότερα, από το 1937, έβγαίνε κάθε 3 μέρες.

Εκδιδόταν ως όργανο του περιφερειακού κομμάτου του κομμουνιστικού κόμματος της Γεωργίας και της κεντρικής εκτελεστικής επιτροπής της Αυτόνομης Σοβιετικής Σοσιαλιστικής Δημοκρατίας (ΑΣΣΔ) της Αμπχαζίας.

Ήταν μια σημαντική εφημερίδα της εποχής, στην ελληνική γλώσσα.

Εκείνο τον καιρό στην πρωτεύουσα της Αμπχαζίας Σουχούμ εκδιδόταν δέκα εφημερίδες και τρία περιοδικά σε γλώσσες του τοπικού πληθυσμού: ρωσική, αμπχαζική, ελληνική, γεωργιανή και λαζική. Οι κυριότερες εφημερίδες ήταν η «Σοβέτσκαγια Αμπχαζία» (δηλ. Σοβιετική Αμπχαζία) στα ρωσικά, η «Απ-σόνι Καπς» (δηλ. Κόκκινη Αμπχαζία) στα αμπχαζικά, η «Μτσότα Μουρούτχι» (δηλ. Κόκκινο Αστέρι) στα λαζικά και η «Κόκκινος Καπνός» στα ελληνικά.

Πρώτος αρχισυντάκτης του Κόκκινου Καπνά, μέχρι την 6η Δεκεμβρίου 1933, ανέλαβε ο Κυριάκος Παροτίδης. Ακολούθησαν ο Χριστόφορος Ιππολίτοβ, ο Ν. Δελαβέρης, ο Μιχαήλ Καλαϊδόπουλος, ο Δ. Καπασακάλης, ο Χ. Παπαδόπουλος και ο Γ. Μπουμπουρίδης.

Ο Κόκκινος Καπνός ήταν μαχητικό όργανο του κόμματος. Ο ρόλος του ήταν να συμβάλει με κάθε τρόπο στο μετασχηματισμό της κοινωνίας, που επιχειρούσε το Κομμουνιστικό Κόμμα. Όπως και άλλες σοβιετικές εφημερίδες, ήταν μέσο προπαγάνδας της κομμουνιστικής γραμμής και κατά περίπτωση πολιτικών προτεραιοτήτων.

Εκτός από προπαγάνδα της κολεκτιβοποίησης της αγροτικής οικονομίας, ο Κόκκινος Καπνός, όπως κι άλλες σοβιετικές εφημερίδες, έδινε πληροφορίες για τη γενικότερη κατάσταση στη χώρα, αλλά και στην Ελλάδα και σε άλλα κράτη, δημοσιεύοντας πολιτικά άρθρα.

Όσον αφορά τη συντακτική ομάδα και τους συνεργάτες, τη βάση του δικτύου αποτελούσαν οι τακτικοί ανταποκριτές, οι οποίοι ήταν κολχόζνικοι, δάσκαλοι, φοιτητές και κομμουνιστές.

Από τους 65 τακτικούς ανταποκριτές και φιλολογικούς συνεργάτες, το πρώτο έτος της εφημερίδας τον κορμό της ομάδας συγκροτούσαν οι εξής: Δ. Εριστάς, Μ. Μηταφίδης, Α. Ριόνης, Ν. Μικρός, Α. Βασιλειάδης, Μ. Λαζαρίδης, Β. Πιαστόπουλος, Φ. Μερετσιόδης, Ι. Τσεβρενίδης, Σ. Ταυρίδης, Α.

Στυλίδης, Δ. Καλομενίδης, Σ. Σπυρόπουλος, Μ. Ελενίδης, Ν. Ταχτσιδής, Κ. Σοφιανίδης, Σ. Σαββόπουλος, Κ. Σπαθάρης, Δ. Τσιριπίδης, Α. Γραμματικόπουλος, Γ. Πασχαλίδης. Επικεφαλής σύνταξης από το 1934 ήταν ο Γιώργος Μπουμπουρίδης.

Οι ανταποκριτές ξεπερνούσαν σε ζήλο τις κομματικές οργανώσεις στην αποκάλυψη αντικομματικών ομάδων και διάφορων θεωρουμένων αντεπαναστατών.

Η τιμή της εφημερίδας αρχικά ήταν 5 καπίκια το φύλλο, ενώ από το Μάιο του 1933 η τιμή διπλασιάστηκε και έγινε 10 καπίκια. Τη διανομή του Κόκκινου Καπνά είχε το τμήμα εφημερίδων του κεντρικού ταχυδρομείου του Σουχούμ.

Ο Κόκκινος Καπνός διακινούνταν μέσω συνδρομών και πώλησης στα σταθερά αλλά και κινητά σημεία από εφημεριδοπώλες. Υπήρχε σε όλα τα περίπτερα του Σουχούμ.

Παρόλο που η εφημερίδα κάλυπτε κυρίως την Αμπχαζία, την Αντζαρία και την κεντρική Γεωργία, κατά την επιθυ-

κοβο, Πιπεράντων, Πολτάβα, Σεμενλί, Σούλι, Σουχούμ, Σπάσσοβα, Σματ, Σουγκές, Ντράντα, Σοσύμπαρα, Φουντουκλούκ, Φτεριλούκ, Χαπεγιούκ και Χουμουσκούρ.

Η κυκλοφορία της εφημερίδας ξεπερνούσε τα 3.500 έντυπα και ο στόχος ήταν τα 7.000.

Όσον αφορά τη γλώσσα της εφημερίδας, ο Κόκκινος Καπνός είχε υιοθετήσει εξ αρχής τη δημοτική. Ήταν μάλιστα η μόνη εφημερίδα της Σοβιετικής Ένωσης η οποία χρησιμοποιούσε τη δημοτική χωρίς καμία παρέκκλιση. Μερικές ανταποκρίσεις, άρθρα και ποιήματα ήταν στην ποντιακή διάλεκτο, αλλά σε πολύ μικρό ποσοστό (2-4% το χρόνο κατά μέσο όρο).

Από το διάλογο για το γλωσσικό ζήτημα που είχε ανοίξει στις στήλες της εφημερίδας, φαίνεται πως η γλώσσα του Κόκκινου Καπνά βρισκόταν σε συνεχή εξέλιξη, ώσπου επήλθε η γλωσσική μεταρρύθμιση και η εφημερίδα χρησιμοποίησε τη φωνητική γραφή (λέξεις γράφονταν όπως ακριβώς προφέρονταν) και το 20γράμματο αλφάβητο, που προέκυψε με την κατάργηση των γραμμάτων ω, η, ξ, ψ και των διφθόγων. Τη θέση του ου κατέλαβε το υ. Για το σ/ς χρησιμοποιούνταν το τελικό ς και στην αρχή και μέσα στις λέξεις.

Η εφημερίδα εφάρμοσε την ακραία μορφή δημοτικής γλώσσας «εμπλουτισμένη» με νεολογισμούς από τις νέες και παλιές λέξεις της ρωσικής γλώσσας, που ήταν χαρακτηριστικές εκείνης της περιόδου. Παραδείγματα χάριν, χρησιμοποιούνται λέξεις παράξενες για την κανονική ελληνική γλώσσα, όπως βρεντίτελι, ζαμποταριστές, μπριγαδίρος, στάνοκ, ντρίχτορας, σιμιλιάντις, αγεντύρα σπεκλιάντις, κυλάκι, πιονέρι, το πλάνο, κομιάτο, χλεμποζαγάτοφκα, σοβχόζι, κολχόζι, Λενινύπολι, τέμπο, αρεσάτορο, μπιυρό, λόδιρος, κοντραζβέτςιτς, που όμως δίνουν το στίγμα της εποχής.

Αυτή ήταν σε γενικές γραμμές η εφημερίδα Κόκκινος Καπνός, η οποία σταμάτησε να εκδίδεται το Μάρτιο του 1939, ενώ μεσολάβησε η μετονομασία της σε «Κομμουνιστής» το 1937.

Με την πάροδο του χρόνου οι νέες γενιές των Ελλήνων της Σοβιετικής Ένωσης δεν γνώριζαν πολλά πράγματα για την ύπαρξη της εφημερίδας αυτής. Μερικοί είχαν ακούσει από τους προγόνους τους γι' αυτήν, οι άλλοι δεν είχαν καμιά ιδέα για τον Κόκκινο Καπνά. Ακόμη και σήμερα αρκετοί από εκείνους που κάτι είχαν ακούσει, την ονομάζουν Κόκκινος Καπνός.

Δυστυχώς, η εφημερίδα έγινε κυριολεκτικά καπνός κατά τον πόλεμο μεταξύ Γεωργίας και Αμπχαζίας (1992-1993), όταν το Κεντρικό Κρατικό Αρχείο της Αμπχαζίας πυρπολήθηκε εσκεμμέ-

μία των αναγνωστών καταβαλλόταν προσπάθεια να διανέμεται σε όλες τις περιοχές όπου ζούσαν Έλληνες.

Ειδικότερα, οι ανταποκριτές του Κόκκινου Καπνά στην Αμπχαζία κάλυπταν τις παρακάτω περιοχές:

Αζάντα, Αλεξάντροβκα, Αλπίσκοε, Αναστάσιεβκα, Αντρέεβκα, Ανούχβα Αμπχαζική, Απαζάταου, Απιάντα, Απλουχβάρα, Απούσστα, Αστέροβκα, Ατζμάρτα, Ατσίβα, Βιπίτάρ, Βλαδιμηροβκα, Γκάγκρα, Γκάλι, Γεώργιεφκα, Γιουριεβκα, Δεύτερη Ματζάρκα, Δημήτρεβκα, Αικατερίνοβκα, Ελεύθερη Γκβάρντα, Εσέρα Αμπχαζική, Ζαχάροβκα, Ιβάνο-Αλεξέεβκα, Κόμνα, Κελασούρ, Γκερζεούλ, Κράσναγια Απλουχβάρα, Κωνσταντίνοβκα, Μανέα (Λακόμπα), Λένιν, Λευτεροχώρι, Λιντάβα, Μπεες-Καρντάς, Μαράμπα, Μάρινσκι, Ματζάρκα, Μερχεούλ, Μεσέλ, Μετίλοβκα, Μιχάιλοβκα, Μπριζάαλ, Μπύρτσχα ή Πουρτς, Νάα, Νόβι Αφόν, Όλγκινσκι ή Μεσοχώρ, Οτσεμτσιρί, Παλ, Παρναούτ, Πασταγάλι, Παύλοβκα, Πετρόφσκι, Πίλεν-

να από τις στρατιωτικές δυνάμεις των Γεωργιανών, που κατέλαβαν το μεγαλύτερο μέρος της Αμπχαζίας.... Αλλά ευτυχώς, τα τεύχη της εφημερίδας αυτής έως το 1939, υπάρχουν στην κρατική βιβλιοθήκη της Ρωσίας.

Όμως, ας πάμε περίπου 20 χρόνια πίσω.

Τέλη της δεκαετίας του 1980 έρχεται στο Σουχούμι μια ομάδα νέων του συλλόγου «Η Αργώ» από την Καλλιθέα Αττικής και ανακαλύπτουν στα κρατικά αρχεία της Αμπχαζίας τεύχη της εφημερίδας αυτής από το 1932 έως το 1937.

Κατόπιν, το υλικό αυτό αποτέλεσε αντικείμενο μελέτης του ιστορικού Βλάση Αγτζίδη, που ανέλυσε επιστημονικά όλες τις πτυχές της εφημερίδας. Η εν λόγω εργασία ήταν θέμα του διδακτορικού του, το οποίο υποστήριξε το

1996, ενώ αργότερα εξέδωσε βιβλίο «Ο «Κόκινος Καπνός» και ο Ελληνισμός του Καυκάσου».

Σκοπός του ήταν, όπως αναφέρει, η αναλυτική παρουσίαση της ελληνικής εφημερίδας σε δυο επίπεδα. Το πρώτο αφορά την εφημερίδα καθαυτή, δηλαδή τεχνικά χαρακτηριστικά, δομή, ιδεολογία, κ.τ.λ. Το δε δεύτερο επίπεδο αφορά τη διερεύνηση της πνευματικής και οικονομικής δραστηριότητας καθώς και της ιδεολογικής κατάστασης του ελληνισμού στην περιοχή του Καυκάσου από το 1932 έως το 1938.

Η εφημερίδα «Κόκινος Καπνός», παρόλο που ήταν ιδεολογικά προσκείμενη στο κομμουνιστικό κόμμα της ΕΣΣΔ, παρουσιάζει μεγάλο ενδιαφέρον για μελέτη της καθημερινής ζωής του ελληνικού πληθυσμού της περιοχής.

Η Παναγία της Γαράσαρης, η άλλη «Σουμελά» του Πόντου

Η Ιερά Βασιλική, Πατριαρχική και Σταυροπηγιακή Μονή της Παναγίας Σουμελά στη Μασσούκα της Τραπεζούντας δεν είναι μόνο η μητέρα όλων των Ποντίων, αλλά αποτελεί και εξαιρετικά σημαντικό τουριστικό μνημείο για τη σύγχρονη Τουρκία καθώς είναι πηγή μεγάλων εσόδων. Όπως είναι φυσικό, το κλείσιμο της μονής για εργασίες, από τις 22 Σεπτεμβρίου του 2015—αναμένεται να ολοκληρωθούν πριν από τον Δεκαπενταύγουστο του 2018—έχει προκαλέσει τη δυσφορία όχι μόνο των Ποντίων γιατί εδώ και δύο χρόνια δεν τελείται Θεία Λειτουργία το Δεκαπενταύγουστο, αλλά και των ντόπιων, που έχουν υποστεί μεγάλη οικονομική ζημιά.

Λύση στο δεύτερο σκέλος του προβλήματος, δηλαδή στην απώλεια κερδών, φαίνεται πως βρήκε ο δήμαρχος της Νικοπόλεως (Γαράσαρης) του Πόντου Σαχίν Γιλαντζί.

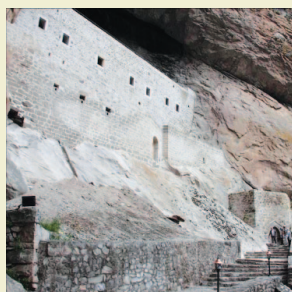
Μιλώντας σε δημοσιογράφους τουρκικών μέσων ενημέρωσης για τις εργασίες που είναι σε εξέλιξη στην Ιερά Μονή της Παναγίας Σουμελά, έσπευσε να πει ότι υπάρχει μια άλλη «Σουμελά» στα όρια του δήμου του, που περιμένει τον κόσμο, ξένους και ντόπιους, να την επισκεφθούν!

«Στη Νικόπολη υπάρχει το μοναστήρι της Παναγίας, που είναι αδελφό εκείνου της Παναγίας Σουμελά. Μαθαίνουμε ότι η Σουμελά, που εξασφαλίζει σοβαρό εισόδημα στην πατριδα μας από τον τουρισμό που προσελκύει, θα παραμείνει κλειστή για τους επισκέπτες για πολύ καιρό, λόγω επισκευών. Εναλλακτικός τόπος επίσκεψης είναι η μονή της Παναγίας στο Καγιάντιπ της Νικοπόλεως. Έχει μεγάλη αξία και περιμένουμε να την ανακαλύψουν οι τουρίστες και να δείξουν μεγάλο ενδιαφέρον», είπε ο Σαχίν Γιλαντζί.

Η Παναγία της Γαράσαρης, η θαυματουργή

Το μοναστήρι της Παναγίας της Γαράσαρης ανακαίνιστηκε προσφάτως, μια και επί δεκαετίες έστεκε ερειπωμένο, ωστόσο υπάρχουν πολλές ενστάσεις για το σχέδιο αναπαλαιώσης που υλοποιήθηκε αλλά και για το εάν η σημερινή μονή έχει σχέση με εκείνη που φρόντιζαν οι Έλληνες μέχρι το 1923. Βρίσκεται στο Καγιάντιπ, περίπου 11 χλμ ανατολικά του Σεμπίνκαραχισαρ (Νικόπολη), στην επαρχία Κερασούντας. Εκτείνεται σε τέσσερα επίπεδα και οι τοίχοι είναι καλυμμένοι με τοιχογραφίες.

Μετά το σεισμό του 1939 η μετάβαση στο μοναστήρι ήταν πολύ δύσκολη. Είναι το μεγαλύτερο φυσικό και λαξεμένο μοναστήρι στην Τουρκία μετά τη μονή της Παναγίας Σουμελά.

Κατασκευάστηκε το 454 από τον Ιωάννη τον Ηουχαστή στο βράχο της Αναλήψεως και λειτουργήσε μέχρι το 481.

Επαναλειτούργησε 13 αιώνες μετά, από τον Ιωαννίκιο Θωμαΐδη, που καταγόταν από το χωριό Χάχαβλα. Στο μοναστήρι ανέβαινε κανείς από το ελικοειδές μονοπάτι που υπάρχει ακόμα. Κόσμος επισκεπτόταν τη μονή της Παναγίας όλο το χρόνο γιατί θεωρούνταν θαυματουργή.

Μετά τη Γενοκτονία, στο μοναστήρι παρέμειναν οι μοναχοί έως το 1924. Φεύγοντας πήραν μαζί τους ιερά κειμήλια, που στη συνέχεια τοποθετήθηκαν σε εκκλησίες στην Καβάλα.

Όταν πια το μοναστήρι ερήμωσε, αφέθηκε μέχρι που κατάρρευσε στο μεγαλύτερο μέρος του.

Πριν από μερικά χρόνια τέθηκε σε εφαρμογή σχέδιο διάσωσης και αναπαλαιώσης του ιστορικού κτηρίου και μόλις προσφάτως άνοιξε εκ νέου τις πύλες του για τους επισκέπτες. Εάν ο δήμαρχος της Νικοπόλεως καταφέρει να πείσει τους τουρίστες να επισκέπτονται την περιοχή για να δουν το μοναστήρι ως «αδελφό» της Παναγίας Σουμελά, θα ενισχύσει οικονομικά τόσο την πόλη όσο και τους επιχειρηματίες της. Ακόμα μία απόδειξη, ότι τα ελληνικά μοναστήρια και μνημεία εξακολουθούν να συμβάλλουν οικονομικά στην ανάπτυξη της Τουρκίας.